

DE EUROPESE
UNIE IN HET
KORT

Landbouw

Een
partnerschap
tussen
Europa en de
landbouwers

Het EU-landbouwbeleid: voor ons
voedsel, ons platteland en ons milieu

DE EUROPESE UNIE IN HET KORT

Deze publicatie maakt deel uit van een reeks brochures waarin wordt uitgelegd wat de EU doet op verschillende beleidsterreinen, waarom de EU daar een rol speelt, en wat de resultaten zijn.

U kunt online zien welke brochures beschikbaar zijn en ze desgewenst downloaden:

http://europa.eu/pol/index_nl.htm

Hoe de EU werkt
Europa 2020: Europa's groeistrategie
De grondleggers van de EU

Begroting
Belastingen
Buitenlands en veiligheidsbeleid
Concurrentie
Consumenten
Cultuur en audiovisuele media
De Economische en Monetaire
Unie en de euro
Digitale agenda
Douane
Energie
Fraudebestrijding
Grenzen en veiligheid
Handel
Humanitaire hulp en civiele bescherming
Interne markt
Justitie, burgerschap en grondrechten
Klimaatbescherming
Landbouw ✖
Migratie en asiel
Milieu
Ondernemingen
Onderwijs, opleiding, jeugd en sport
Onderzoek en innovatie
Ontwikkeling en samenwerking
Regionaal beleid
Uitbreiding
Vervoer
Visserij en maritieme zaken
Voedselveiligheid
Volksgezondheid
Werkgelegenheid en sociale zaken

INHOUD

Waarom een EU-landbouwbeleid?	3
Hoe werkt het EU-landbouwbeleid?	7
Wat doet de EU?	8
De Europese landbouw tot 2020: inspelen op de uitdagingen van de toekomst	16
Lees verder	16

De Europese Unie in het kort: Landbouw

Europese Commissie
Directoraat-generaal Communicatie
Publicaties
1049 Brussel
BELGIË

Tekst bijgewerkt in april 2014

Omslagfoto: © Phovoir

16 blz. — 21 × 29,7 cm
ISBN 978-92-79-37549-1
doi:10.2775/46505

Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2014

© Europese Unie, 2014

Reproductie toegestaan. Voor gebruik of reproductie van de foto's dient u toestemming te vragen aan de houders van het auteursrecht van de individuele foto's.

Waarom een EU-landbouwbeleid?

Meer dan 50 jaar inzet voor de landbouw

Het EU-landbouwbeleid of „gemeenschappelijk landbouwbeleid” (GLB), dat in 1962 werd gelanceerd, vormt een partnerschap tussen de landbouw en de samenleving en tussen Europa en de Europese landbouwers. De belangrijkste doelstellingen zijn:

- *het verbeteren van de landbouwproductiviteit om de consumenten een stabiele voedselvoorziening tegen betaalbare prijzen te bieden;*
- *ervoor zorgen dat EU-landbouwers een redelijk inkomen verdienen.*

Nu, vijftig jaar later, staat de EU voor meer uitdagingen:

- *voedselzekerheid: de voedselproductie moet worden verdubbeld om tegen 2050 een wereldbevolking van 9 miljard mensen te kunnen voeden;*
- *klimaatverandering en een duurzaam beheer van natuurlijke hulpbronnen;*
- *de zorg voor het platteland en het vitaal houden van de plattelandseconomie.*

Het landbouwbeleid voor alle lidstaten van de EU wordt op Europees niveau beheerd en gefinancierd uit de EU-begroting.

De Europese Unie (EU) telt 500 miljoen consumenten die allemaal behoefte hebben aan gezond en voedzaam voedsel tegen een betaalbare prijs. Naar verwachting blijft het economische klimaat onzeker en onvoorspelbaar. Bovendien moet nu en in de toekomst worden gereageerd op tal van uitdagingen zoals wereldwijde concurrentie, economische en financiële crises, de klimaatverandering en de stijgende kosten van productiemiddelen zoals brandstof en meststoffen.

Het EU-landbouwbeleid gaat over ons voedsel

Om die uitdagingen het hoofd te bieden heeft de EU het gemeenschappelijk landbouwbeleid ontwikkeld en uitgevoerd.

Het landbouwbeleid van de EU moet de landbouwers in staat stellen hun vele maatschappelijke taken te vervullen, in de eerste plaats het produceren van voedsel.

Zo kunnen wij er zeker van zijn dat onze landbouwers het voedsel produceren dat wij nodig hebben.

Zij zorgen voor een indrukwekkend assortiment aan betaalbare, veilige en hoogwaardige producten. De EU staat in de hele wereld bekend om haar voedingsproducten en culinaire tradities. Dankzij haar buitengewone landbouwproductie kan en moet de EU een sleutelrol spelen bij het waarborgen van de voedselzekerheid in de hele wereld.

Europeanen kunnen er zeker van zijn dat de boeren zorgen voor het voedsel dat zij nodig hebben.

Het landbouwbeleid gaat over ons platteland

Landbouw gaat niet alleen over voedsel. Het gaat ook over dorpsgemeenschappen en de mensen die erin wonen, over ons platteland en de kostbare natuurlijke rijkdommen ervan.

Overall in de EU zorgen landbouwers voor de leefbaarheid van het platteland. Zonder landbouw zouden vele dorpen en kleine steden wegvijnen.

Veel banen op het platteland zijn gelieerd aan de landbouw. Landbouwers hebben machines, gebouwen, brandstof, meststoffen en geneeskundige zorg voor hun dieren nodig. Veel mensen werken in deze „toeleverende” sectoren. Anderen bereiden, verwerken en verpakken voedsel. Weer anderen zorgen voor voedselopslag en -transport of werken in de detailhandel.

Al met al zijn de landbouw en de voedselproductie essentiële onderdelen van onze economie en onze samenleving. In de 28 lidstaten van de EU zijn ongeveer 12 miljoen landbouwers actief en werken nog eens 4 miljoen mensen in de levensmiddelensector. Samen zijn de landbouw en de levensmiddelensector goed voor 7 % van alle banen en 6 % van het Europese bruto binnenlands product.

Boeren beheren het platteland voor het welzijn van ons allemaal.

Het landbouwbeleid gaat over ons milieu

Ons platteland bevindt zich niet meer in zijn oorspronkelijke, ongerepte staat. De landbouw heeft het door de eeuwen heen gevormd. Door de landbouw is onze gevarieerde omgeving met haar diversiteit aan landschappen ontstaan. Ons platteland dient als leefgebied voor een grote verscheidenheid aan dieren en plantensoorten. Deze biodiversiteit is van cruciaal belang voor de duurzame ontwikkeling van het platteland.

Landbouwers beheren het platteland voor het welzijn van ons allemaal. Zij leveren collectieve goederen, met name de goede zorg voor onze bodem, onze landschappen en onze biodiversiteit. De waarde ervan wordt niet doorgerekend aan de markt. Daarom biedt de EU de landbouwers inkomenssteun voor deze dienstverlening aan de maatschappij.

De landbouwers kunnen nadeel ondervinden van de klimaatverandering. De EU geeft hun financiële steun zodat zij hun landbouwmethoden en -systemen kunnen aanpassen om het hoofd te bieden aan de gevolgen van de klimaatverandering.

Landbouwers realiseren zich als eersten dat zorgvuldig moet worden omgegaan met de natuur. Uiteindelijk hebben zij die nodig voor hun dagelijks bestaan. Om negatieve effecten te vermijden stimuleert de EU landbouwers om duurzaam en milieuvriendelijk te werken.

In feite staan landbouwers voor een dubbele uitdaging, namelijk het produceren van voedsel én het beschermen van natuur en biodiversiteit.

Milieuvriendelijke duurzame landbouw, waarin behoedzaam met natuurlijke hulpbronnen wordt omgesprongen, is van wezenlijk belang voor onze voedselproductie en onze levenskwaliteit, vandaag, morgen en voor toekomstige generaties.

De Europese landbouw door de tijd

1957

Met het Verdrag van Rome wordt de Europese Economische Gemeenschap opgericht (de voorloper van de huidige EU) door zes West-Europese landen.

1962

Begin van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). De doelstellingen zijn betaalbaar voedsel voor de Europese burger en een redelijke levensstandaard voor landbouwers.

1984

Het GLB wordt het slachtoffer van zijn eigen succes. De landbouwbedrijven worden zo productief dat ze meer voedsel produceren dan nodig is. De overschotten worden opgeslagen in „voedselbergen”. Er worden diverse maatregelen getroffen om de productie beter af te stemmen op de markt.

1992

De EU schakelt over van markt- naar producentenondersteuning. De prijssteun wordt afgebouwd en vervangen door rechtstreekse subsidies voor landbouwers. Zij worden gestimuleerd om milieuvriendelijker te werken. De hervorming valt samen met de wereldmilieuconferentie van 1992 in Rio, waar het principe van „duurzame ontwikkeling” wordt gelanceerd.

2003

De EU biedt inkomenssteun. Voortaan wordt de steun losgekoppeld van de productie. Boeren ontvangen nu inkomenssteun, op voorwaarde dat ze goed voor hun grond zorgen en zich houden aan milieu-, dierenwelzijns- en voedselveiligheidsvoorschriften.

2013

Het hervormde landbouwbeleid wordt gericht op de versterking van het concurrentievermogen van de sector, innovatie, klimaatbescherming en groei en werkgelegenheid in plattelandsgebieden.

© iStockphoto/Milan Zeremski

Hoe beschermen we de natuur en de biodiversiteit?

Waarom een landbouwbeleid op Europees niveau?

De voornaamste doelstellingen van het EU-landbouwbeleid zijn een productievere landbouw voor een stabiele voedselvoorziening tegen betaalbare prijzen en een redelijke levensstandaard voor de landbouwers in de EU.

Alle EU-landen staan achter deze doelstellingen, die niet kunnen worden bereikt zonder financiële steun aan de landbouw en het platteland. Een gemeenschappelijk EU-beleid zorgt voor een efficiënter gebruik van de begrotingsmiddelen dan wanneer elk land zijn eigen beleid bepaalt.

Eén grote Europese markt voor landbouwproducten met dezelfde visie op landbouwsteun zorgt ervoor dat Europese boeren zowel binnen Europa als op de wereldmarkt op gelijke voet kunnen concurreren.

Zonder zo'n aanpak zou ieder EU-land ongetwijfeld zijn eigen beleid en ook de hoogte van zijn eigen subsidies zelf bepalen. Een beleid op Europees niveau kan zorgen voor gemeenschappelijke regels op een eengemaakte markt, indien nodig ingrijpen bij marktvolatiliteit, de recente inspanningen voor meer concurrentievermogen consolideren, en zorgen voor een gemeenschappelijke handelspolitiek zodat de EU met één stem kan spreken met haar wereldwijde handelspartners.

Landbouw is een van de weinige terreinen met een gemeenschappelijk beleid dat vooral uit de EU-begroting wordt gefinancierd, in plaats van uit de nationale begrotingen.

Hoe werkt het EU-landbouwbeleid?

Het landbouwbeleid van de EU bestaat uit afzetsteun, inkomenssteun en plattelandontwikkeling. Die drie aspecten staan niet los van elkaar, en om de landbouw duurzaam te houden moeten ze ook samen worden aangepakt.

Wat de **afzetsteun** betreft, is het van belang dat de landbouw weers- en klimaatafhankelijker is dan vele andere sectoren. Bovendien kan de sector nooit onmiddellijk reageren op signalen van een toenemende vraag, en aangezien de consumptie van levensmiddelen relatief constant is ten opzichte van andere producten, kunnen kleine verschillen in de aanvoer leiden tot grote prijsverschillen.

Die onzekerheden rechtvaardigen de grote rol van de overheid om stabiliteit voor de landbouwers te waarborgen.

Zij kan dat op allerlei manieren doen.

Inkomenssteun bestaat uit rechtstreekse betalingen die boeren niet alleen een basisinkomen waarborgen, maar er ook voor zorgen dat zij oog hebben voor het leefmilieu.

Nationale (soms regionale) programma's voor **plattelandontwikkeling** zijn gericht op specifieke behoeften en problemen van plattelandsgebieden.

De lidstaten kiezen daarbij uit dezelfde lijst van maatregelen, maar zij krijgen de flexibiliteit om die punten aan te pakken die in hun economische, natuurlijke en structurele situatie de meeste aandacht verdienen. De „Leader”-aanpak hoort daarbij: de plaatselijke bevolking wordt daarbij gestimuleerd om lokale kwesties zelf aan te pakken.

Voor de **financiering** van het landbouwbeleid geldt (zoals voor alle EU-beleidsterreinen) een maximum-budget dat wordt vastgesteld voor zeven jaar. Zo worden de uitgaven beperkt en is het voor landbouwers duidelijk hoeveel geld er beschikbaar is. In de loop der tijden is het beleid steeds efficiënter geworden. Minder efficiënte werkwijzen zijn vervangen, zodat het beleid beter beantwoordt aan de behoeften van landbouwers en consumenten.

Afzetsteun en inkomenssteun worden uitsluitend gefinancierd uit de EU-begroting, de plattelandontwikkeling gedeeltelijk ook door de lidstaten op basis van een meerjarenprogramma.

Beleid gefinancierd uit de EU-begroting

De begroting voor het EU-landbouwbeleid is niet onomstreden. Zo is vaak te horen dat „de helft van de EU-begroting naar de landbouw gaat”. Bij zulke uitlatingen wordt echter geen rekening gehouden met de begrotingsprocedure of de doelstellingen van het landbouwbeleid.

Het klopt dat voor dit beleid ongeveer 40 % van de EU-begroting nodig is. Maar dat komt doordat het landbouwbeleid een van de weinige gebieden is die hoofdzakelijk via de EU worden gefinancierd. Het beleid op de meeste andere terreinen wordt hoofdzakelijk door de lidstaten zelf betaald.

Het is dan ook belangrijk om de landbouwbegroting in het licht van alle overheidsuitgaven in de EU te bekijken. Zo bezien is de landbouwbegroting klein: slechts 1 % van alle overheidsuitgaven in de EU. In 2014 ging het om 58 miljard €.

Tot slot is het aandeel van de landbouw in de EU-begroting de afgelopen dertig jaar ook sterk gedaald, van bijna 75 % tot ongeveer 40 %.

In die periode zijn 18 landen tot de Unie toegetreden en is het aantal landbouwers meer dan verdubbeld. De uitgaven per landbouwer zijn tegenwoordig dan ook veel lager dan in het verleden.

Wat doet de EU?

Het landbouwbeleid gaat over onze landbouwers

Onze boeren spelen een zeer belangrijke rol in de economie van het platteland, en de EU heeft hen dan ook hard nodig. Hun grondige, instinctieve vakkennis komt niet uit boeken, maar wordt van generatie op generatie overgedragen.

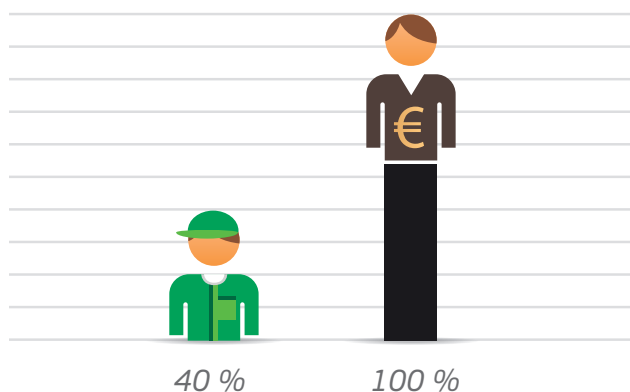
Veel jonge mensen zien de landbouw echter niet meer als een aantrekkelijk beroep, met als gevolg dat het aantal boeren afneemt. In de jaren zestig telden de eerste zes landen van de EU zes miljoen landbouwers, maar sindsdien is het aantal daar meer dan gehalveerd.

Daarom helpt de EU jonge ondernemers bij het opzetten van een landbouwbedrijf door hun de middelen te geven om grond, machines en materieel te kopen. Zij verstrekt ook subsidies om zowel nieuwkomers als gevestigde landbouwers op te leiden in de nieuwste technische productiemethoden.

Het is voor de plattelandsontwikkeling van essentieel belang dat jonge boeren worden aangemoedigd en dat de continuïteit van generatie op generatie wordt gewaarborgd.

In bepaalde delen van Europa, zoals in heuvelachtige, bergachtige en/of afgelegen gebieden, is het bijzonder

DIT VERDIENT EEN BOER IN VERGELIJKING MET ANDERE WERKENDEN

De cijfers zijn het EU-gemiddelde voor het inkomen per arbeidsjaar-eenheid van zelfstandige boeren, als percentage van het gemiddelde inkomen in de gehele economie per voltijdequivalent.

Bron: Europese Commissie.

DIT IS WAT ONZE BOEREN JAARLIJKS PRODUCEREN

Gemiddelde 2009-2011.

Granen: 300 miljoen ton

Suiker: 17 miljoen ton

Oliehoudende zaden: 20 miljoen ton

Olijfolie: 2 miljoen ton

Appelen: 10 miljoen ton

Peren: 2 miljoen ton

Citrusvruchten: 11 miljoen ton

Wijn: 160 miljoen hectoliter

Rundvlees: 8 miljoen ton

Varkensvlees: 20 miljoen ton

Gevogeltevlees: 12 miljoen ton

Eieren: 7 miljoen ton

Melk: 150 miljoen ton

moeilijk om landbouw te bedrijven. Het is van belang om de gemeenschappen in deze regio's in leven te houden. Daarom biedt de EU hun financiële steun om ervoor te zorgen dat zij economisch gezond blijven en niet wegwijnen.

Dankzij de EU produceren boeren wat consumenten willen

Uiteindelijk is het de Europese burger die van het EU-landbouwbeleid profiteert. Er is altijd meer dan genoeg voedsel in onze winkels en supermarkten beschikbaar, doorgaans tegen betaalbare prijzen. Tegenwoordig besteedt het gemiddelde gezin in de meeste EU-landen ongeveer 15 % van het maandelijks inkomen aan voedsel. Dat is maar half zoveel als in 1962.

Boeren doen meer en meer aan milieubescherming en landschapsbeheer.

Dankzij onze boeren zijn wij zeker dat we kwalitatief hoogstaand voedsel kunnen kopen. Europa is wereldwijd toonaangevend voor producten zoals olijfolie, zuivel, vlees, wijn en sterke drank. Bovendien is gemakkelijk te achterhalen hoe en waar ons voedsel is geproduceerd, omdat wij dankzij de Europese regels over traceerbaarheid en etikettering alle nodige informatie hebben om bij het kopen van voedsel een bewuste keuze te maken.

Veel Europese consumenten geven de voorkeur aan plaatselijke of regionale producten als die voorhanden zijn. Traditionele specialiteiten worden steeds populairder. Daarom verkopen landbouwers steeds vaker hun producten zelf op boerenmarkten en verwerken zij hun eigen producten om er een lokaal accent aan toe te voegen.

Boer wordt plattelandsbeheerder

Ongeveer de helft van de grond in de EU wordt voor landbouw gebruikt. Daarom is deze sector zo ontzettend belangrijk voor onze natuurlijke omgeving. In de loop der eeuwen heeft de landbouw bijgedragen tot het ontstaan en behoud van een grote diversiteit aan waardevolle, halfnatuurlijke habitats die vorm hebben gegeven aan de talrijke landschappen die wij momenteel in de EU kennen en die het decor vormen voor een rijke flora en fauna. Er is een wisselwerking tussen de landbouw en de natuur. Mede onder invloed van de EU worden onze landbouwmethoden steeds milieuvriendelijker.

Tegenwoordig hebben de boeren dan ook een dubbele rol: zij produceren ons voedsel en beheren het platteland. Als plattelandsbeheerder levert de boer een dienst aan de samenleving. De hele (huidige en toekomstige) samenleving profiteert immers van een zorgvuldig beheerd en goed verzorgd platteland. Het is dan ook niet meer dan normaal dat boeren worden vergoed voor het leveren van deze waardevolle bijdrage in het algemeen belang.

Sinds 2013 moeten boeren ecologisch duurzame landbouwmethoden gebruiken om hun inkomenssteun volledig te behouden. Dat betekent dat zij permanente grasgebieden moeten onderhouden (gras absorbeert veel CO₂, wat helpt tegen de klimaatverandering), een minimumaantal verschillende gewassen moeten telen, en 5 % van hun landbouwgrond zo moeten bewerken dat de biodiversiteit wordt bevorderd („ecologische aandachtsgebieden”). Zij kunnen extra steun krijgen als ze nog strengere milieunormen toepassen.

Daarnaast bevordert de EU landbouwpraktijken die de landschapswaarde van het platteland beschermen tot ieders tevredenheid.

Andere prioriteiten waar boeren rekening mee moeten houden, zijn de bescherming van de biodiversiteit en van de habitats van wilde fauna en flora, het beheer van waterbronnen, en het omgaan met de klimaatverandering.

In dat opzicht is het Europees programma Natura 2000 van belang. Dat is een netwerk van ongeveer 25 000 locaties die zowat een vijfde van het grondgebied van de EU bestrijken. Het doel ervan is de biodiversiteit van Europa te beschermen. De locaties zijn geen omheinde beschermde terreinen, maar zijn toegankelijk en vaak afhankelijk van duurzame menselijke activiteiten en wijzen van landgebruik die door de jaren heen deze gebieden hebben gevormd en in stand gehouden. Veel van deze locaties bevinden zich op landbouwgrond en de boeren beheren het land zodanig dat de biodiversiteit behouden blijft.

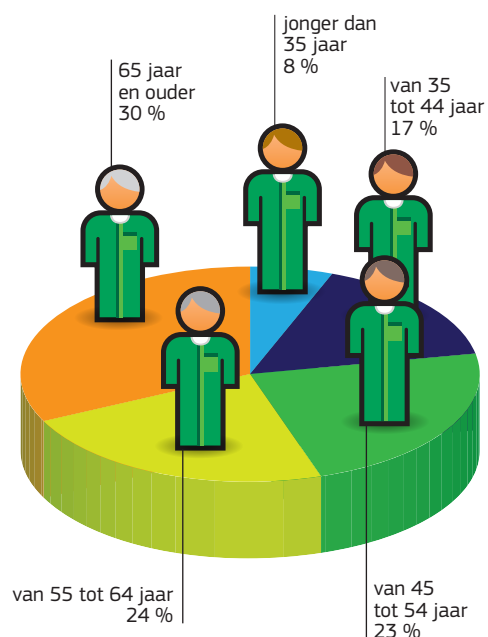
De plattelandseconomie en het plattelandleven zijn afhankelijk van de landbouw

Landbouw mag dan wel de belangrijkste economische activiteit op het platteland zijn, maar boeren doen meer dan alleen maar voedsel telen. Vaak verwerken ze zelf hun producten en verkopen ze die rechtstreeks aan consumenten, bijvoorbeeld op boerenmarkten. De EU ondersteunt dergelijke initiatieven sinds 2013.

Ongeveer de helft van de Europese bevolking leeft op het platteland. Zonder landbouw zouden veel gemeenschappen ophouden te bestaan en uit elkaar vallen. Als landbouw zou verdwijnen, zou het land in veel gebieden onbeheerd worden achtergelaten.

Daarom verleent de EU financiële steun aan boeren zodat zij het land kunnen blijven bewerken en extra werkgelegenheid creëren door middel van dorpsvernieuwing, landschapsbehoud of erfgoedprojecten,

LANDBOUWERS WORDEN STEEDS OUDER

Bron: Eurostat, 2010.

en veel andere taken die direct of indirect verband houden met de landbouw en de plattelandseconomie.

Op die manier wordt voorkomen dat het platteland door een tekort aan banen leegloopt. Publieke voorzieningen zoals scholen en gezondheidsdiensten blijven dan bestaan en de kwaliteit ervan neemt toe, zodat mensen een goede reden hebben om op het platteland te blijven wonen en daar hun kinderen te laten opgroeien.

Jongeren zijn nodig in de landbouw.

Efficiënte en concurrerende landbouwers zijn nodig voor groei en werkgelegenheid in Europa.

De dynamiek van kleine familiebedrijven moet worden versterkt. Veel boeren zijn ouder dan 55 jaar en gaan binnenkort met pensioen. De EU ziet in dat de leeftijdsopbouw in de landbouwsector een probleem is geworden. Daarom moeten jonge landbouwers worden geholpen bij het opzetten van hun bedrijf om zo het Europese platteland een toekomst te geven.

Het EU-landbouwbeleid als motor van productiviteit en innovatie

Dankzij de EU zijn boeren productiever en kunnen zij hun technische vaardigheden verbeteren.

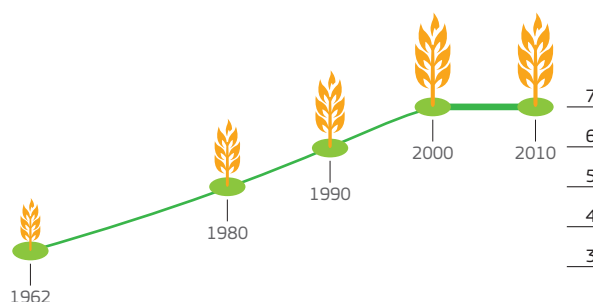
Vroeger moedigde de EU hen vooral aan om moderne machines en nieuwe technieken te gebruiken, met inbegrip van kunstmest en gewasbeschermingsmiddelen. Dat was nodig omdat het produceren van meer voedsel voor de bevolking destijds voorrang had.

Het beleid was erg doeltreffend: de productiviteit nam enorm toe. De oogst steeg spectaculair, maar is sinds 2000 gestabiliseerd. Onderzoek en innovatie zullen in de komende jaren cruciaal zijn, willen wij ervoor zorgen dat de landbouw met minder meer gaat produceren.

Gezien de overschotten die vroeger ontstonden, is het accent inmiddels echter verschoven. Nu helpt de EU landbouwers om:

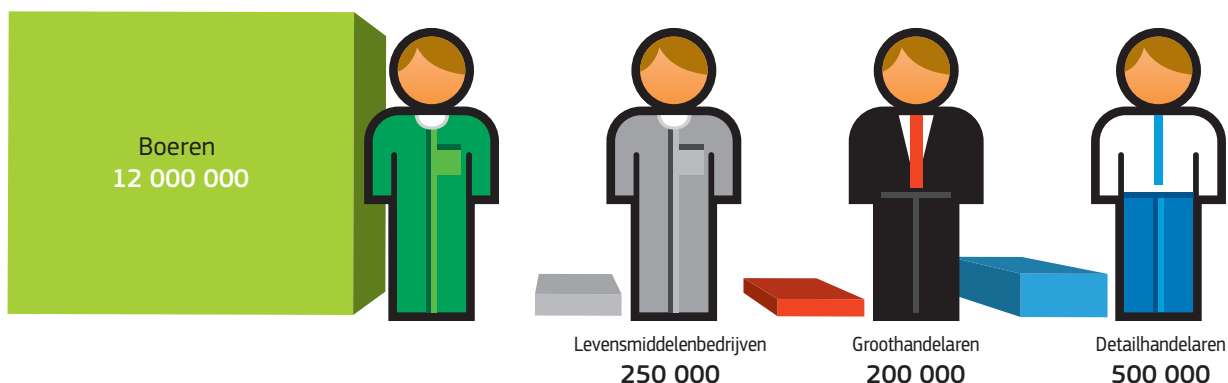
- de uitstoot van broeikasgassen te verminderen;
- milieuvriendelijke landbouwtechnieken te gebruiken;
- te voldoen aan de normen op het gebied van volksgezondheid, milieu en dierenwelzijn;
- voedselspecialiteiten uit hun regio te produceren en op de markt te brengen;
- productiever gebruik te maken van bossen en houtland;
- nieuwe toepassingen te vinden voor landbouwproducten in sectoren als cosmetica, medicijnen en handwerk.

EFFICIËNTERE LANDBOUWERS: TARWEOPBRENGST IN DE OORSPRONKELIJKE ZES LIDSTATEN

Opbrengst in ton per hectare. Bron: Europese Commissie.

CONCENTRATIE IN DE VOEDSELKETEN: AANTAL ONDERNEMINGEN

Cijfers voor 2010 (landbouw) en 2009 (overige sectoren). Bron: Eurostat.

EU-onderzoeksfondsen worden gebruikt om nieuwe landbouwmethoden te ontwikkelen met het oog op de vele nieuwe uitdagingen, zoals de klimaatverandering en de toenemende druk op de natuurlijke hulpbronnen. In de toekomst zullen onze boeren meer moeten gaan produceren met minder. Dat kan bijvoorbeeld via partnerschappen die innovatie in de landbouw bevorderen door de kloof tussen onderzoek en praktijk te dichten en de communicatie en samenwerking tussen alle betrokkenen (landbouwers, adviseurs, agro-industrie, wetenschappers, overheden enz.) te vergemakkelijken.

Ook modernisering is een prioriteit voor de EU

De modernisering van landbouwbedrijven was en is een belangrijke doelstelling van de EU. Veel Europese landbouwers hebben subsidies ontvangen voor de modernisering van hun bedrijfsgebouwen en machines. Anderen hebben de subsidies gebruikt om de kwaliteit van hun vee en de omstandigheden waaronder het wordt gehouden te verbeteren.

Modernisering moet landbouwers helpen om economisch te kunnen concurreren en om milieuvriendelijke methoden toe te passen.

Het EU-programma voor plattelandsontwikkeling blijft een belangrijke motor van verandering en voortgang. Het biedt boeren mogelijkheden om hun bedrijven, en meer in het algemeen de streek waar zij wonen, vooruit te helpen.

Zoals voorzien in Europa 2020, de Europese groei-strategie, zullen ook onze boeren efficiënter en concurrerender worden.

Subsidies en leningen spelen een belangrijke rol. Maar er zijn ook andere manieren om boeren te helpen. Zo bieden opleidingsprogramma's en bedrijfsadviezen, weliswaar minder tastbare, maar toch waardevolle hulp aan landbouwers in de gehele EU.

Waarom landbouwers niet altijd een eerlijke prijs krijgen

De overgrote meerderheid van de landbouwondernemingen is relatief klein. De gemiddelde boer in de EU heeft maar 12 hectare grond (ongeveer 20 voetbalvelden) en 70 % van de bedrijven is minder dan 5 hectare groot.

Voor zulke kleine bedrijven is het soms moeilijk om een goede prijs voor hun producten te krijgen. Hun inspanningen om de kwaliteit te verbeteren en de waarde te verhogen vinden niet altijd hun neerslag in de marktprijs.

De EU helpt landbouwers in toenemende mate om hun onderhandelingspositie in de voedselketen te versterken.

De EU helpt landbouwers door hen aan te moedigen om:

- producentenorganisaties op te richten: door zich te groeperen kunnen zij hun producten collectief verkopen en hun marktpositie binnen de voedselketen verstevigen;
- andere samenwerkingsverbanden aan te gaan: daardoor krijgen zij meer invloed op de markt, maken ze meer winst en wordt hun concurrentiepositie versterkt;
- hun productie te specialiseren, door bijvoorbeeld over te schakelen op biologische landbouw;
- contractuele relaties aan te gaan in de gehele voedselketen;

Europa's goede naam in kwaliteitslevensmiddelen wordt ondersteund door een aantal Europese regelingen.

- onderlinge fondsen en verzekeringsstelsels op te richten om beter bestand te zijn tegen instabiele markten of snel dalende prijzen.

Daarnaast kunnen risicobeheer en marketing de positie van landbouwers op de markt verstevigen. Ook daarvoor kan de EU nu financiële steun verlenen.

Kwaliteitsvoedsel: de sleutel tot succes

Europa staat bekend om zijn enorme assortiment aan uitstekende voedingsmiddelen, wijnen en bieren die in onze grote culinaire tradities verankerd zijn.

De EU heeft in de loop der jaren allerlei methoden ontwikkeld om de veiligheid en kwaliteit van deze producten te garanderen: handelsnormen, kwaliteitssystemen, certificeringsregelingen en hygiënevoorschriften.

HANDELSNORMEN: Deze bestaan voor de meeste landbouwproducten. Het gaat om productcategorieën, minimale vereisten en etiketteringsvoorschriften. Zij zorgen ervoor dat de consument correct wordt geïnformeerd (bijvoorbeeld over de oorsprong of de variëteit van groenten of fruit) en dat de prijzen van soortgelijke producten met elkaar kunnen worden vergeleken. Deze normen vergemakkelijken het handelsverkeer in Europa.

KWALITEITSLABELS: Voor producten waarbij de geografische oorsprong een grote rol speelt, zijn er twee logo's: beschermde oorsprongsbenaming (BOB) en beschermde geografische aanduiding (BGA). Wat is het verschil?

- Producten mogen een BOB dragen als ze volledig in een afgebakend gebied zijn geproduceerd, met erkende knowhow en uit het gebied afkomstige bestanddelen, en als de aard ervan verband houdt met de geografische oorsprong. Zo'n BOB is verleend aan tal van kazen (zoals *Queso Manchego* of *feta*), fijne vleeswaren (zoals *Prosciutto di S. Daniele*), olijfolie (*Umbria*, *Kalamata*, *Montoro-Adamuz*), maar ook aan groenten, fruit en natuurlijk tal van wijnen.

Beschermde oorsprongsbenaming: het keurmerk voor Europese kwaliteitsproducten met een gegarandeerde geografische oorsprong.

Beschermde geografische aanduiding: het keurmerk voor Europese kwaliteitsproducten die een nauwe band hebben met een bepaalde streek.

Het Europees logo voor biologische producten.

- Een BGA identificeert een levensmiddel waarvan de kwaliteit of de faam samenhangt met een gebied waarin minstens één productiefase heeft plaatsgevonden. Voorbeelden hiervan zijn bieren (*Münchner Bier*, *Českobudějovické pivo*), vlees (*Scotch beef*, tal van Franse soorten gevogelte), maar ook brood en gebak of vis (met name *Scottish farmed salmon*).

BIOLOGISCHE LANDBOUW: Er is een specifiek Europees logo voor producten die voldoen aan de Europese productienormen inzake biologische landbouw. De biologische landbouw respecteert de natuurlijke levenscyclus van planten en dieren en beperkt onze invloed op het milieu tot een minimum. De productie-methoden voldoen aan een nauwgezette en veeleisende Europese regelgeving.

CERTIFICERINGSREGELINGEN: De **vrijwillige certificeringsregelingen** met betrekking tot de kwaliteit garanderen dat levensmiddelen voldoen aan eisen inzake milieubescherming, dierenwelzijn, geur, smaak en eerlijke handel. De Commissie heeft **richtsnoeren** opgesteld om deze regelingen te harmoniseren, de voorwaarden voor producenten te beperken en ervoor te zorgen dat de consument niet wordt misleid.

HYGIËNEVOORSCHRIFTEN: Voor levensmiddelen die in de EU zijn geproduceerd of uit derde landen zijn ingevoerd, gelden hygiënevoorschriften „van boer tot bord”. De voedselveiligheidsstrategie van de EU is gebaseerd op regels voor de veiligheid van voedsel en diervoeder, het gebruik van onafhankelijk en openbaar wetenschappelijk advies, controlemaatregelen en het recht van de consument om zijn keuze te maken op basis van volledige informatie.

Voorts worden landbouwers die volop voor kwaliteit gaan, door de Commissie en de nationale overheden ondersteund via maatregelen voor plattelandsontwikkeling en afzetbevordering.

De EU stelt haar markt open voor ontwikkelingslanden

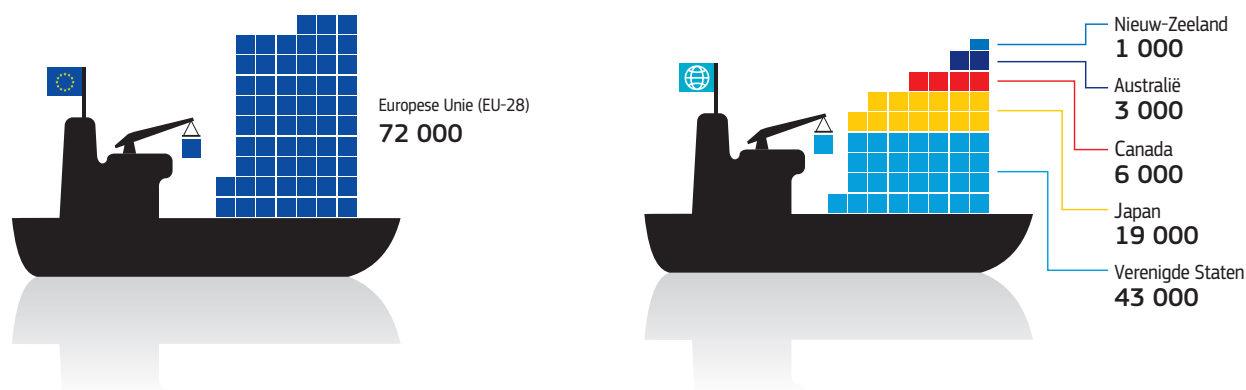
De Europese Unie is verreweg de grootste importeur van levensmiddelen ter wereld.

De EU helpt ontwikkelingslanden hun landbouwproducten in de EU te verkopen door hun preferentiële markttoegang te verlenen.

Doorgaans importeert de EU jaarlijks voor bijna 60 miljard € aan landbouwproducten uit ontwikkelingslanden. Dat is meer dan de andere vijf grootste importeurs (de Verenigde Staten, Japan, Canada, Australië en Nieuw-Zeeland) samen.

De EU heeft tal van commerciële en samenwerkingsbanden met niet-EU-landen en regionale handelsblokken. Daarnaast heeft of bespreekt de EU bilaterale handelsovereenkomsten met buurlanden of andere landen buiten de EU. Verder is zij met sommige ontwikkelingslanden economische partnerschapsovereenkomsten aangegaan.

INVOER VAN LANDBOUWPRODUCTEN UIT ONTWIKKELINGSLANDEN

In miljoenen €. Gemiddelde 2011-2013. Bron: Europese Commissie.

Europa is een belangrijke exporteur van kwaliteitsvoedsel

Dankzij het gunstige klimaat, de vruchtbare bodem en de technische kennis is Europa een van de belangrijkste landbouwproducenten ter wereld.

Wereldwijd zal de voedselproductie moeten worden verdubbeld om 9 miljard mensen (de geschatte wereldbevolking in 2050) te kunnen voeden. Via haar landbouwbeleid speelt de EU daarbij een belangrijke rol. Het is dan ook van groot belang dat de EU in de Europese landbouwsector blijft investeren.

De omvang, diversiteit en kwaliteit van haar productie maakt de EU tot een belangrijke exporteur. De EU is zelf de grootste exporteur van landbouwproducten ter wereld (hoofdzakelijk verwerkte producten met een hoge toegevoegde waarde).

De EU is een van de belangrijkste en actiefste leden van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) en speelt een constructieve rol bij het opstellen van innovatieve en toekomstgerichte gemeenschappelijke regels voor de wereldhandel, waaronder landbouw. Door de rol van de WTO te ondersteunen draagt de EU bij tot de instandhouding van een vrij, eerlijk en open handelssysteem voor alle landen in de wereld.

Onderstaande tabel toont de in- en uitvoer van landbouwproducten naar en vanuit de Europese Unie.

EU-EXPORT PER SECTOR

Machines en apparaten **21 %**

Chemicaliën **11 %**

Farmaceutische producten **8 %**

Landbouw **7 %**

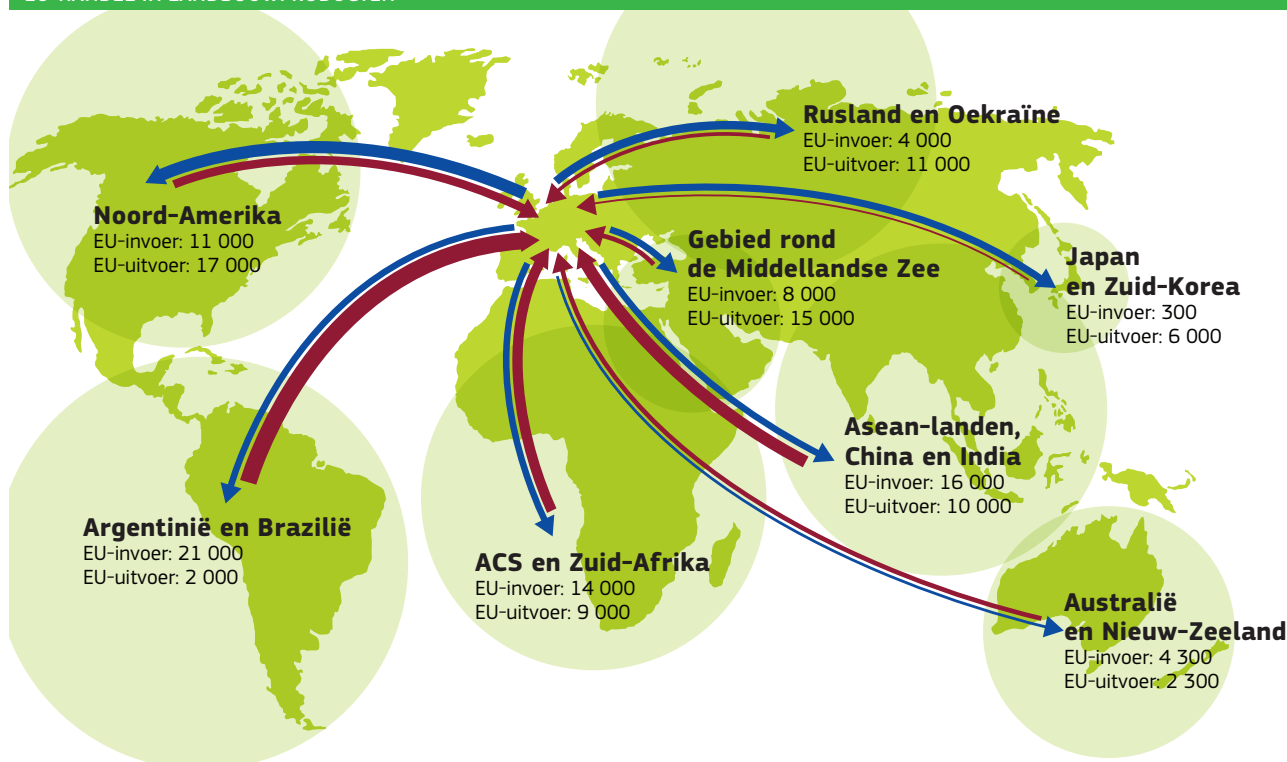
Voertuigen en onderdelen **6 %**

Textielproducten **3 %**

Bouwmateriaal **2 %**

Bron: Europese Commissie, 2010.

EU-HANDEL IN LANDBOUWPRODUCTEN

In miljoenen €. Gemiddelde 2010-2012.

Bron: Europese Commissie.

De Europese landbouw tot 2020: inspelen op de uitdagingen van de toekomst

De EU zorgt ervoor dat ons voedsel gezond, kwalitatief hoogstaand en veilig is, en voor een betaalbare en eerlijke prijs wordt aangeboden.

Het EU-landbouwbeleid is de afgelopen jaren sterk veranderd, waarbij werd ingespeeld op economische veranderingen en de behoeften van de burgers. De overgrote meerderheid van de burgers steunt dit beleid en ziet de aanzienlijke voordelen ervan in.

In 2013 is het beleid bijgestuurd om op toekomstige uitdagingen te kunnen inspelen. Om te beantwoorden aan de verwachtingen van de samenleving komen er

ingrijpende veranderingen: rechtstreekse steun wordt eerlijker en groener, de positie van de boeren in de voedselketen wordt sterker, en het hele landbouwbeleid wordt efficiënter en transparanter. Zo kan de EU beter zorgen voor voedselveiligheid, klimaatbescherming en groei en werkgelegenheid op het platteland, en krijgt de Europese landbouw een cruciale rol in het streven naar slimme, duurzame en inclusieve groei.

Het EU-landbouwbeleid zal alle burgers van de EU, net als in de laatste vijftig jaar, grote voordelen blijven bieden.

Lees verder

- ▶ **De website van de Europese Commissie over landbouw:**
http://ec.europa.eu/agriculture/index_nl.htm
- ▶ **Samen zorgen voor onze roots — Europa's gemeenschappelijk landbouwbeleid:**
http://ec.europa.eu/agriculture/cap-for-our-roots/index_nl.htm
- ▶ **Vragen over de Europese Unie? Europe Direct kan u helpen: 00 800 6 7 8 9 10 11**
<http://europedirect.europa.eu>

